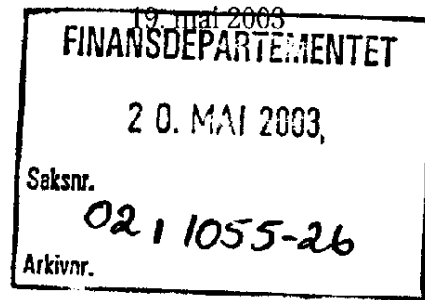

Finansdepartementet
 Finansmarkedsavdelingen
 Postboks 8008 Dep
 0030 OSLO

Høring- Banklovkommisjonens utredning nr. 10 "Konkurransen i kollektiv livsforsikring"

Det vises til brev av 5. mars 2003 til høringsinstansene. Nedenfor følger Vital Forsikring ASA sine kommentarer til utredningen.

1. Samlet vurdering

Det vurderes generelt som positivt at spesielle regler for kommunale pensjonsordninger, samt utfyllende flytteregler tas inn i egne kapitler i Forsikringsvirksomhetsloven.

Gitt gjeldende tariffbestemmelser, vurderes utredningen og lovforslagene som er fremmet, til i en viss grad å kunne sikre oppfyllelse av hovedmålsettingen som er nedfelt i Banklovkommisjonens mandat; sikre like konkurransevilkår for selskapene som tilbyr offentlig tjenstepensjonsordninger. Som vist til i utredningen og også i siste avsnitt i Departementets høringsbrev forventes det imidlertid at markedskreftene vil kreve at den utjevnete premien i et utjevningsfelleskap settes nær risikorett premie for den enkelte pensjonsordning. Dette tilsier at det i livselskapene, ut fra en målsetting om tilnærmet lik grensekostnad ved tilsettelse av en kvinne, eller en mann, og en yngre person vs. en eldre person, må opprettes flest mulig utjevningsfelleskap dersom et regime med utjevningsordninger skal kunne forventes å overleve over tid. Dette står i skarp motstrid til tariffpartenes antatte krav om størst mulige utjevningsfelleskap. Dette forholdet vil fortsatt begrense konkurransen innenfor det offentlige tjenstepensjonsmarkedet på kort sikt.

Selv om tariffpartene skulle akseptere at det opprettes flere utjevningsfelleskap i livselskapene, vil konkurransen også kunne blokkeres fordi den dominerende aktøren grupperer sine kunder i mange fellesskap, hvor den enkelte pensjonsordning tilbys utjevnet premie tilnærmet lik risikorett premie, slik at de øvrige aktørene ikke vil kunne gi tilbud tilsvarende dette nivået. Markedet vil i så fall igjen bevege seg mot en monopolsituasjon. Etter vårt skjønn er det derfor kun utjevning av premie innenfor den enkelte pensjonsordning som vil kunne sikre en effektiv konkurranse innenfor dette markedet. Dersom ikke tariffbestemmelsene åpner for slik mulighet til å velge individuell premiefastsettelse, senest ved tariffoppgjøret våren 2004, anses det følgelig for påkrevd at lovgiver griper inn med ytterligere regulering. I påvente av at

tariffpartene åpner for slik valgfrihet, må det også iverksettes tiltak som sikrer ønsket konkurranse på kort sikt.

2. Kommentarer knyttet til lovforslagets kapittel 8b; Kommunale Pensjonsordninger

a. Generelle kommentarer

Gitt dommen i Arbeidsretten i oktober 2002 og de fortsatt gjeldende tariffbestemmelsene har vi forståelse for at lovverket må åpne for opprettelse av fellesordninger, i den hensikt å sikre et best mulig grunnlag for fri konkurranse innenfor dette markedet på kort sikt. Det er således nødvendig at loven gir den enkelte kunde et valg mellom individuell pensjonsordning, eller deltakelse i fellesordning. Vår klare oppfatning er imidlertid at en åpning for fellesordninger, jfr. § 8b-6 er å bevege seg mange år bakover i tid. Vi er også av den oppfatning at regimet med fellesordninger, med unntak av naturlige konsernforhold, jfr. § 8b-2, som følge av markedskreftene som vil gjøre seg gjeldende, uansett ikke vil kunne overleve i mer enn en kort periode. Det forventes derfor at den enkelte kundes og myndighetenes bevissthet, i tillegg til de generelle markedskreftene også vil gi et betydelig press på utformingen av aktuelle tariffbestemmelser som regulerer dette forholdet.

På dette grunnlag gir vi vår tilslutning til lovforslagets kapittel 8b, med de merknader som følger nedenfor.

b. Premieelementene i fellesordning for premieberegning (§ 8b-6)

i. Ordinær årspremie (§ 8b-6 nr. 2)

Det vurderes som positivt at det åpnes for at ordinær årspremie kan utjevnes på basis av netto alderspensjon, i tillegg til sum pensjonsgrunnlag. Dette fordi dette vurderes til å gi mindre utjevning av lønnsforskjeller, enn det utjevning på sum pensjonsgrunnlag medfører. Dette er spesielt viktig dersom en vurderer at regimet med utjevningsordninger vil bli langvarig.

I brev av 29. november 2002, hvor Finansdepartementet gir Vital nødvendig dispensasjon fra aktuelle regler i Forsikringsvirksomhetsloven, vises det under vilkår nr. 3 til at vilkåret om utjevning av ordinær årspremie, ikke er til hinder for at selskapet kan bestemme at administrasjonskostnader beregnes og belastes særskilt for den enkelte pensjonsordning. I Banklovkommisjonens lovforslag inngår administrasjonskostnadene så langt vi kan se i begrepet "ordinær årspremie", jfr. § 8b-5 nr. 1. Av lovforslagets § 8b-6 nr. 1, hvor det vises til at ordinær årspremie skal utjevnes i fellesordning, er det da etter vårt skjønn rimelig å tolke lovforslaget slik at også administrasjonskostnaden, i tillegg til

administrasjonsreservepremien skal utjevnes på fellesskapet. Dette mener vi er uheldig og ikke noe som gir merverdi i forhold til aktuelle grunnlag for opprettelse av utjevningsordninger, jfr. dommen i Arbeidsretten. Det vises til at utjevning av administrasjonskostnader mellom små og større kunder kan oppleves som svært urimelig, og at administrasjonskostnaden ikke anses å påvirke grensekostnaden ved å ansette en kvinne, eller en mann, eller en yngre eller eldre person i vesentlig grad.

På dette grunnlaget må det etter vårt syn eksplisitt fremgå av loven at administrasjonskostnaden ikke skal utjevnes, eventuelt som i dispensasjonsadgangen gis åpning for at det kan velges om administrasjonskostnaden skal beregnes og belastes særskilt for den enkelte pensjonsordning, eller fastsettes ved utjevning.

ii. Reguleringspremie (§ 8b-6 nr. 5)

Det støttes fullt og helt at reguleringspremien skal beregnes og innkreves individuelt for hver enkelt pensjonsordning i fellesordningen.

iii. Andre engangspremier (§ 8b-6 nr. 6)

Lovforslaget åpner for at det skal kunne nedfelles i forsikringsavtalen, hvorvidt engangspremier knyttet til ikke forsikringsbare forhold skal fastsettes og innkreves individuelt, eller fastsettes ved utjevning.

Av lovforslagets § 8b-8 nr. 1 følger det at avvik mellom beregnet og faktisk folketrygd (ren bruttogaranti) konstatert på pensjoneringstidspunktet, skal dekkes inn ved engangspremie. I lovforarbeidene foreslås det videre at engangspremier til dekning av økte pensjonsforpliktelser som følge av regelverksendringer i Folketrygden, bør beregnes særskilt for hver pensjonsordning i fellesordning, og at nærmere bestemmelser vedrørende dette må fastsettes i forskrift.

Etter tilbakemelding fra våre kunder konstaterer vi at det er individuell tilpasning som ønskes. Markedskreftene vil også sørge for en slik tilpasning, hvor bare de som tror de kan vinne på utjevning, vil inn i et fellesskap, mens yterne vil ut. Med henvisning til at reguleringspremien som forventes å være den klart største engangspremien, skal fastsettes individuelt, er vårt standpunkt følgelig at det bare kan aksepteres individuell beregning og belastning av alle mulige engangspremier. Dette er også i samsvar med dispensasjonen som ble gitt av Finansdepartementet i brev av 29. november 2002, hvor utjevning av engangspremier ikke tillates.

Det vises også til at en innskjerping og presisering av lovteksten vil sikre at engangspremier til dekning av førtidspensjon, jfr. lovforslagets § 8b-7 nr. 3, ikke vil bli utjevnet på fellesskapet. En avtalefesting av slik utjevning, jfr. lovforslagets § 8b-6 nr. 6, vil etter vårt skjønn være i direkte strid med et

målrettet arbeid som støtter opp under Arbeidslinjen og myndighetenes og tariffpartenes ønsker om en aktiv seniorpolitikk, for å sikre en tilstrekkelig og motivert arbeidsstyrke fremover. Det vises til at det er arbeidsgivere som er aktive med å tilstå arbeidstakerne førtidspensjon som vil være vinnere i en slik utjevningsordning.

- iv. **Tilleggspremie ved særskilt lønnsøkning (§ 8b-6 nr. 3)**
Den skisserte metoden med beregning og belastning av tilleggspremie kan aksepteres.
- v. **Innmelding og utmelding av medlemmer (§ 8b-6 nr. 3)**
Den skisserte metoden med beregning og belastning av tilleggspremie kan aksepteres. Det er dog ønskelig at det også klart fremgår av lovteksten, hvilke regler som skal gjelde ved utmelding av medlemmer gjennom forsikringsåret. I samsvar med det som er sagt i utredningen forventes det at lovteksten åpner for at også avvik mellom risikorett premie og utjevnet premie, som følge av utmelding av medlemmer gjennom året, inngår ved beregningen av ordinær årspremie til fellesordningen i det påfølgende år.
- vi. **Opptak av ny pensjonsordning (§ 8b-6 nr. 4)**
Den skisserte metoden med beregning og belastning av ordinær årspremie for den nye ordningen, fastsatt på basis av årspremien for utligningsordningen og eget pensjonsgrunnlag, eventuelt netto alderspensjon kan aksepteres.

3. Kommentarer til lovforslagets kapittel 8c; Flytting

a. Generelle kommentarer

Det vurderes som positivt at reglene i flytteforskriften nå tas inn i Forsikringsvirksomhetsloven, og at vi i hovedsak får samme flytteregler innenfor offentlig og privat sektor. Spesielt vurderes det som svært positivt at det endelig åpnes for flytting av oppsatte pensjonsrettigheter sammen med pensjonsordningen, noe vi har etterlyst lenge. Det forutsettes herunder at regelverket innen kort tid også gjøres gjeldende for overføring av oppsatte pensjonsrettigheter i Statens Pensjonskasse, jfr. behov for fondering av ytelsene.

b. Flytteretten (§ 8c-2)

Det er et ønske at begrepet "tilsvarende pensjonsordning" utdypes nærmere. Det vises til gjeldende Flytteforskrift § 5-1 hvor det står at;

"Midler knyttet til kommunal pensjonsordning kan bare overføres til annen kommunal pensjonsordning"

Det antas at dette forholdet fortsatt gjelder.

c. Oppsigelse (§ 8c-5)

I lovforslaget § 8c-5 nr. 2, som bare gjelder offentlige tjenestepensjonsordninger, åpnes det for at den generelle oppsigelsesfristen på to måneder, kan fravikes. Det vises til at det i forsikringsvilkårene kan fastsettes at oppsigelsesfristen ikke skal utløpe før ved første kvartalsskifte, halvårsskifte eller årsskifte.

Gitt at denne bestemmelsen blir stående, vil dette etter vårt syn med stor grad av sikkerhet medføre at den dominerende aktøren i sine forsikringsvilkår vil videreføre tidligere praksis med oppsigelse senest 31. oktober med eneste mulige flyttetidspunkt 31. desember samme år. Dette vil i seg selv redusere mobiliteten og konkurranseevnen i forhold til det som er gjeldende praksis innenfor privat sektor. Dette er svært uheldig. Med henvisning til det tidspresset mange kommuner og foretak opplever rundt juletider, mht. å få tatt en beslutning vedrørende flytting av pensjonsordningen, eller ikke, mener vi det er viktig at de potensielle kundene får ta den tid de trenger i beslutningsprosessen, og ikke må vente et helt år før pensjonsordningen evt. kan flyttes.

På den annen side påføres livselskapene gjennom Banklovskommisjonens lovforslag en betydelig risiko dersom det åpnes for flytting av pensjonsordning som inngår i utjevningsfellesskap gjennom hele året. Det vises til lovforslagets § 8b-6 nr. 4, og herav nødvendigheten av å fastsette ny felles tilskuddsats en gang i året. På dette grunnlaget ser vi at det også finnes argumenter for å avgrense muligheten for flytting fra en fellesordning midt i året. Dette kan imidlertid etter vårt syn likevel ikke aksepteres når det gjelder offentlige tjenestepensjonsordninger som ikke inngår i fellesordning. Vi har følgelig et sterkt ønske om at bestemmelsen i lovforslagets § 8c-5 skal henvises til reglene i § 8b-6 og ikke til de generelle bestemmelsene i § 8b-1. Dette er også et forhold som etter vårt skjønn taler for at opprettelse av fellesordninger bør bli en kortvarig overgangsordning.

Flyttegebyr:

I forhold til gjeldende flytteforskrift har Kredittilsynet bestemt at selskapene ikke kan dekke flyttegebyret fra midlene i premiefondet (brev av 13. november 2000 til alle livselskapene). Senere har Kredittilsynet i brev til Storebrand uttalt at selskapene kan forlange flyttegebyret innbetalt før det ansees å foreligge en flytteanmodning. Etter gjeldende praksis vil det altså ikke foreligge en gyldig oppsigelse før flyttegebyret er innbetalt.

Etter lovutkastets § 8c-5 nr. 4 skal flyttegebyret nå kunne belastes premiefondet. Det fremgår imidlertid ikke tydelig om det må foreligge aksept fra forsikringstaker for en slik belastning, eller om selskapet kan ta dekning uavhengig av om forsikringstakers samtykke foreligger eller ikke. Dette har betydning for hvilke reguleringer som må gjøres i enten vilkårene eller

forsikringsavtalene.

Dersom premiefondet ikke har tilstrekkelig midler til dekning av flyttegebyret oppstår igjen spørsmålet om selskapet kan kreve at flyttegebyret skal være innbetalt som forutsetning for at selskapet står overfor en gyldig oppsigelse.

I de tilfeller hvor premiefondet har nok midler, oppstår i tilknytning til dette spørsmålet om premiefondet kan belastes for gebyret alt ved mottakelsen av oppsigelsen eller om dette må skje i forbindelse med overføringen av ordningens midler.

Alle disse forhold bør etter vårt syn reguleres tydeligere i lovbestemmelsen.

Størrelsen på det flyttegebyret som gjelder i dag er alt for lavt til å dekke selskapenes reelle kostnader ved å gjennomføre en flytting. Det er dermed de kunder som ikke velger å flytte som i dag må betale mesteparten av kostnadene for den forsikringstakeren som velger en ny forsikringsleverandør. I seg selv er dette en form for flyttearbitrasje, som det i lovmotivene nettopp er uttalt at det nye lovutkastet skal forhindre.

Ut fra et rettferdighetssyn er det også vanskelig å se noen gode grunner til å opprettholde dagens system med å velte kostnader for den enkelte forsikringstakers valg over på de øvrige forsikringstakere. Et slikt syn forsterkes også gjennom det Banklovkommisjonen har uttalt i delutredning nr. 7 om at prising både for risiko og kostnader skal bli mer gjennomsiktig og enklere å forstå.

I lovutkastet er det sagt at *"foretaket skal betale et flyttegebyr til dekning av kostnader som pensjonsinnretningen har ved å avslutte kontrakten og overføre pensjonsordningens midler til annen pensjonsinnretning"*. Vi syns ikke at lovteksten med dette klart nok tilkjenner at det er de reelle kostnadene ved en flytting som skal dekkes gjennom et flyttegebyr. Vi foreslår derfor at det i lovteksten må fremkomme tydeligere at formålet med flyttegebyret er at det skal ta sikte på å dekke de reelle kostnadene en slik flytting medfører.

Vi er ikke enige i at det skal skje en regulering av flyttegebyret gjennom forskrift. Dersom de endringer som er foreslått i Banklovkommisjonens delutredning nr 7 iverksettes, vil selskapet ha risikoen for at de forhåndsbelastede kostnadene ikke overskrides. Av hensyn til symmetri i regelverket må selskapet og forsikringstaker derfor gis anledning til selv å avtale et gebyr (eller en beregningsmåte for et slikt gebyr).

d. Uføreytelser (§ 8c-8):

Bestemmelsen i § 8c-8 nr. 2 legger opp til at det skal foretas etteroppgjør for sykemeldte som (i folketrygden) tilstås rehabiliterings- og attføringspenger eller uføreytelser innen ett år etter utløpet av oppsigelsesfristen. I praksis vil dette føre til en lang hale med etteroppgjør mellom avgivende og mottakende selskap. Erfaringer viser i tillegg at det for uførepensjon er et betydelig antall krav som mottas av selskapene svært lenge etter at uføretilfellet er inntruffet og/eller at vedkommende er tilstått uførepensjon i folketrygden. Ofte blir slike krav meldt mange år i etterkant. Slike etteroppgjør har i praksis vist seg å være ressurskrevende å gjennomføre, og avgivende selskap er i sine systemer avskåret fra å endelig avslutte en forsikringskontrakt som er flyttet for mange år siden. Den bestemmelse som her er foreslått vil ytterligere forsterke dette problemet og dermed motvirke den uttalte intensjon om at dette regelverket skal virke forenkende. For å minimalisere denne virkningen mener vi at paragrafens andre ledd bør utgå, slik at skjæringstidspunktet fastsettes til det som følger av første ledd alene.

Generelt:

Vi mener for øvrig at det bør åpnes for at selskapene fortsatt skal kunne inngå avtaler om nærmere regler for skjæringstidspunktet for risikoen for uføreytelser og avsetningene til disse. En for detaljert lovgivning på dette området kan fort komme i utakt med de endringer som tidvis skjer i folketrygdens uføredekninger, og kan hindre selskapene i å komme med produktutvikling som er til de forsikredes fordel. Eksempelvis kan det nevnes at det diskuteres innføring av såkalt hvilende pensjonsrett etter mønster av det som er innført i folketrygden. Reglene slik de er utformet i lovutkastet vil virke begrensende for selskapenes muligheter for å gjøre slike tilpasninger.

e. Anvendelse av overførte midler (§ 8c-10):

Tredje ledd:

Dersom innbetaling fra foretaket er nødvendig fordi det ikke er tilstrekkelige tilleggsavsetninger, forutsetter vi at innbetalingen er fradragsberettiget ut fra reglene som gjelder for pensjonsordningen. Vi har imidlertid ikke gjort noen vurdering av hvorvidt det i så måte kan være nødvendig å gjøre endringer i skatteloven.

Fjerde ledd:

Henvisningen til § 4-12 i lov om foretakspensjon (lof) er utilstrekkelig. Lof § 4-12 inneholder valgfrihet for forsikringstaker til å benytte to forskjellige medregningsmodeller. Loven må klart si hvilken av modellene som skal benyttes. Det vil i de fleste tilfeller ikke være mulig å bygge på hva forsikringstaker ellers har valgt vedrørende medregning. Årsaken til dette er at de langt fleste forsikringstakere har valgt bort medregning i forbindelse med tilpasning til lof som en følge av den enorme kompleksitet og usikkerhet

det nye regelverket har medført, blant annet med hensyn til hva dette innebærer av forpliktelser over tid.

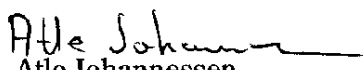
Det går heller ikke helt klart fram hva som skal skje med overskytende reserver for personer som alt har full tjenestetid. Det er flere tenkbare løsninger her, og loven bør derfor klarere angi hvordan dette skal håndteres. Vital er av den oppfatning at overskytende premiereserve fortsatt bør tilhøre medlemmet og med den konsekvens at årlig premie blir noe lavere i en periode fremover.

Det støttes at overskytende premiereserve etter flytting av kommunale tjenestepensjonsordninger, skal overføres til premiefondet.

f. Flytting av oppsatte pensjonsrettigheter (§ 8c-11)

Det åpnes i § 8c-11 for at oppsatte pensjonsrettigheter flyttes med pensjonsordningen. Videre fremgår det av § 8c-12 at oppsatte pensjonsmidler skal overføres til den pensjonsordning arbeidstakeren til enhver tid blir medlem av. På denne måten blir det vesentlig lettere for livselskapene å beregne kapitalkrav, og muligens også kunne redusere administrasjonskostnadene knyttet til oppsporing og innkreving av refusjoner. Dette anses som svært positivt. Det forutsettes at regelverket også gjøres gjeldende for Statens Pensjonskasse, jfr. behov for fondering av ytelsene, og at Sosialdepartementet aktivt følger opp Statens Pensjonskasse og sørger for at Overføringsavtalen blir revidert innen kort tid.

Med vennlig hilsen
pp. Vital Forsikring ASA

Atle Johannessen
Direktør

Svein Glomnes